2020-yil yanvar-noyabr oylarida Andijon viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanishi

Xizmatlar sohasining rivojlanishi hozirgi zamon iqtisodiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Iqtisodiyotda xizmatlar o'sishining asosiy omillarini ilmiy bilimlar, nomoddiy shakldagi to'plamlar, axborot texnologiyalari va tadbirkorlik faoliyati integratsiyasi kabi omillar tashkil etadi.

Iqtisodiyotning ushbu sektori turli xil faoliyat turlarini o'z ichiga olib, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Ushbu faoliyatning yakuniy natijasi tayyor mahsulot emas, balki ko'rsatilgan xizmatlardir. Xizmatlar nafaqat korxonalarga, balki jismoniy shaxslar - yakuniy iste'molchilarga ham ko'rsatilishi mumkin.

Xizmatlar sohasi *bu — korxonalar, tashkilotlar, shuningdek, jismoniy shaxslar tomonidan ko’rsatiladigan turli xil turdagi xizmatlar, ishlab chiqarishni o'z ichiga olgan umumlashtirilgan toifadir. Ushbu sohani ko'pincha rivojlangan zamonaviy infratuzilma tufayli sanoatdan keyingi iqtisodiy tuzilma tarzida ko’riladi.*

Xizmatlar sohasi ishlab chiqarish unumdorligi va samaradorligini oshirishga yordam beradigan turli xil faoliyat turlarini o'z ichiga oladi.

Mazkur soha xalqaro korporatsiyalar, banklar, aviakompaniyalar, kompyuter markazlari, telekommunikatsiyalar, sug'urta, yuridik va konsalting firmalari, davlat va nodavlat tashkilotlari, shuningdek, notijorat tashkilotlarini qamrab oladi.

2020-yil 1-dekabr holatiga ko’ra, xizmatlar sohasida faoliyat ko’rsatayotgan korxona va tashkilotlar to’g’risida ma’lumot

(fermer va dehqon xo’jaliklaridan tashqari)

Xizmatlar sohasida faoliyat ko’rsatayotgan korxona va tashkilotlar soni - 22 818 birlikda

Ularning umumiy sonidagi ulushi - 62,1 %

O'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'atlari - 111,9 %

2020-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlarning tarkibi, % da

(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

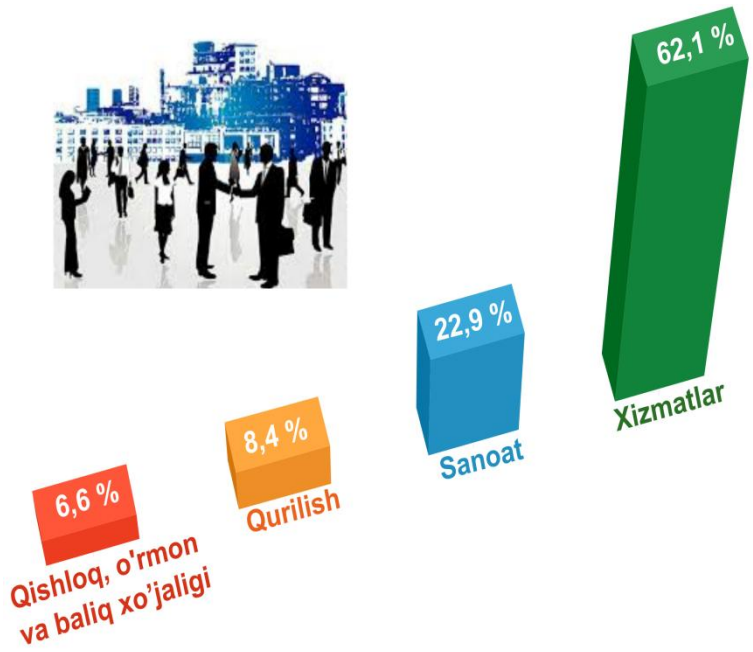

2020-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlarning ulushi – 62,1 %, sanoat - 22,9 %, qurilish - 8,4 % ga yetdi va atigi 6,6 % qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi sohasi hissasiga to'g'ri keldi.

2020-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha tarkibi, % da

(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

Xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlar tarkibida, savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxona va tashkilotlar yuqori ulushni (44,6%) egallaydi. Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmat ko'rsatuvchi korxona va tashkilotlarning ulushi 7,8 % ni tashkil etdi.

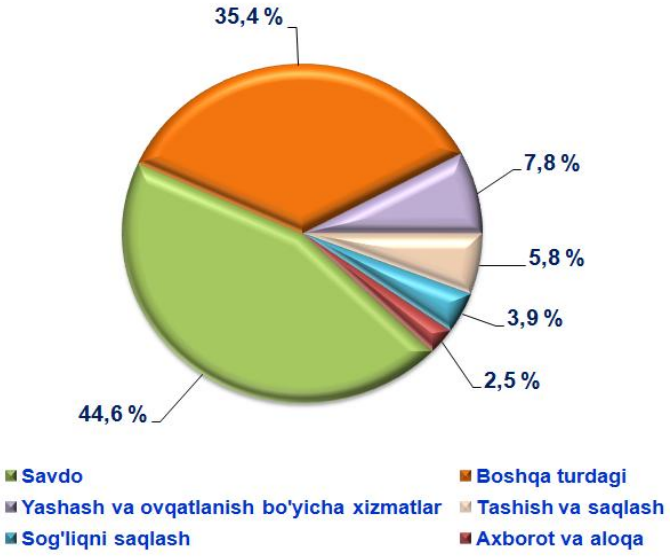

Dastlabki ma'lumotlar

Xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlar tarkibida tashish va saqlash faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxona va tashkilotlarning ulushi 5,8% ga yetdi. Sog'liqni saqlash, shuningdek, ijtimoiy xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlarning ulushi 3,9 % ni tashkil etdi.

Axborot va aloqa faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxona va tashkilotlarning jami xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlar tarkibidagi ulushi 2,5 % ga teng bo'ldi.

Ma'lumot uchun: *2019-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, xizmatlar sohasida 20,4 mingta korxona va tashkilotlar faoliyat ko'rsatgan. Ularning umumiy tarkibida savdo xizmatlari – 41,5 %, yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar - 8,1 %, tashish va saqlash- 6,0 %, sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish - 3,6 %, axborot va aloqa - 2,7 %, hamda boshqa turdagi xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar - 38,1 % ni tashkil etgan.*

Kichik tadbirkorlik subyektlari milliy iqtisodiyotning ajralmas va muhim bo'lagi bo'lib, ko'plab iqtisodiy va ijtimoiy muammolarni hal qilish, xizmatlarni rivojlantirish hamda insonlarning farovon hayotini ta'minlash uchun yetakchi kuchga aylandi.

2020-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlarning umumiy sonida kichik tadbirkorlik subyektlarining ulushi, % da

(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

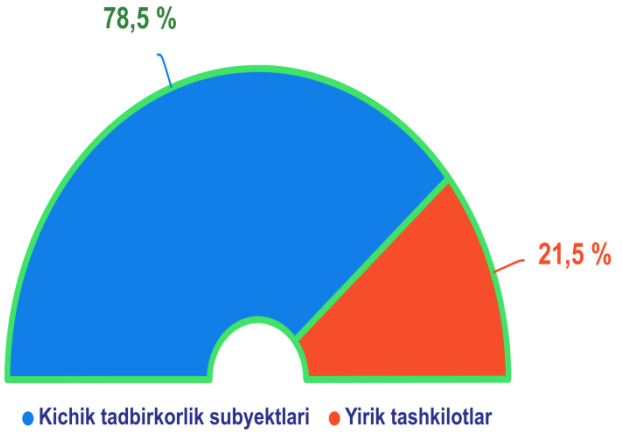

Xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlar umumiy sonida kichik tadbirkorlik subyektlarining hissasi 78,5 % ga to'g'ri keladi.

2020-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, yirik tashkilotlar ulushi 21,5% ni tashkil etdi.

Kichik tadbirkorlik subyektlariga tegishli faoliyat ko'rsatayotgan korxonalarning o'sishi, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlar umumiy sonining o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

2020-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari to'g'risida ma'lumot

(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

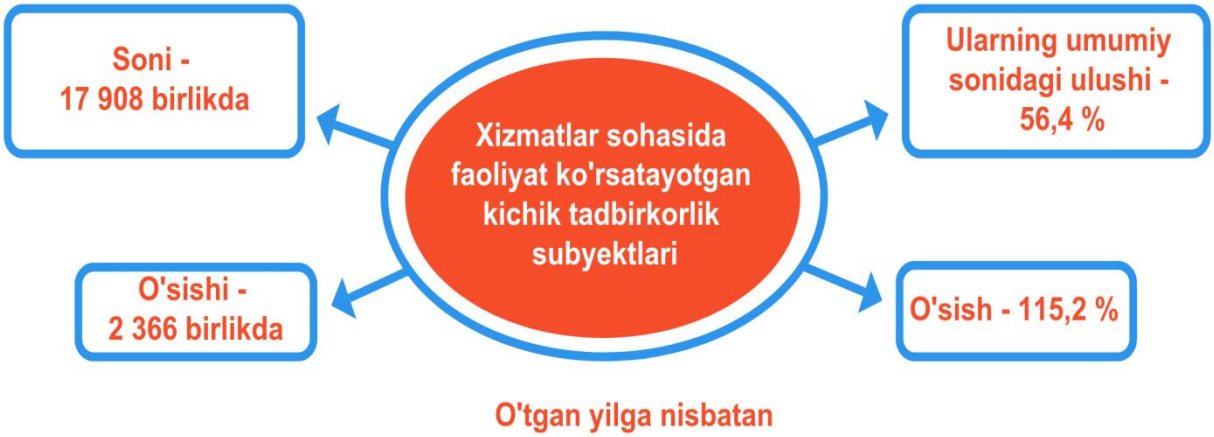

2020-yil 1-dekabr holatiga ko'ra, o'tgan yilning shu davriga nisbatan xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 2 366 taga ko'paydi.

Natijada, ularning o'sishi 15,2 % ga oshdi va soni 17 908 taga yetdi. Faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlarining umumiy sonida xizmatlar sohasida band bo'lganlarning ulushi 56,4 % ga tashkil etdi.

Taqqoslash uchun: *o'tgan yilning shu davrida xizmatlar sohasida band bo'lgan kichik korxona va tashkilotlar sonining ulushi 57,5 % ekvivalentida qayd etilgan.*

Hozirgi kunda iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri bo'lgan xizmatlar sohasining o'rni juda katta ahamiyatga egadir.

Ishlab chiqarilgan xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2020-yil yanvar-noyabr oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 10 238,2 mlrd. so'mga yetdi. Uning nominal hajmi 1274,4 mlrd. so'mga oshdi. Taqqoslama ekvivalentda, o'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'ati 103,8 % ni tashkil etdi.

Dunyo miqyosida iqtisodiy rivojlanishning eng muhim qonuniyatlaridan biri, iqtisodiy o'sishning o'zaro bog'liqligi va milliy iqtisodiyotda xizmatlarning tobora ortib borayotgan roli hisoblanadi,bu xizmatlar sohasida foydalaniladigan mehnat, moddiy va moliyaviy resurslar ulushining ortishi bilan izohlanadi.

Xizmatlar sohasi ishlab chiqarish unumdorligini va samaradorligini oshirishga yordam beradigan turli xil faoliyat turlarini o'z ichiga oladi.

Xizmatlar–*iste'molchilar (yuridik va jismoniy shaxslar) holatini o'zgartiruvchi yoki tovarlar, xizmatlar va moliyaviy aktivlar bilan ayirboshlashiga ko'maklashadigan ishlab chiqarish faoliyatining natijasi hisoblanadi.*

Dastlabki ma'lumotlar

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ishlab chiqarilgan xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari

(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish sur'ati, % da
Xizmatlar – jami	**10 238,2**	**103,8**
shu jumladan:		
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	511,7	111,0
Moliyaviy xizmatlar	1 994,6	122,0
Transport xizmatlari	2 281,0	102,5
shu jumladan:avtotransport xizmatlari	2 231,4	105,0
Yashash va ovqatlanish xizmatlari	159,1	88,6
Savdo xizmatlari	3 174,2	100,0
Ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	268,3	90,6
Ta'lim sohasidagi xizmatlar	434,7	99,5
Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	169,7	83,9
Ijara xizmatlari	223,9	99,8
Kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	219,4	95,1
Shaxsiy xizmatlar	459,6	95,7
Me'morchilik, muhandislikizlanishlari, texniksinovlarvatahlilsohasidagixizmatlar	86,2	84,3
Boshqa xizmatlar	255,8	100,9

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlari tarkibida eng katta ulushni savdo xizmatlari egallaydi. Shunday qilib, 2020-yil yanvar-noyabr oylarida ularning ulushi 31,0 % ni tashkil etdi. Shu bilan birga, yuqori ko'rsatkichlar transport xizmatlar (22,3 %) va moliyaviy xizmatlar bo'yicha (19,5%) qayd etildi.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining tarkibi, % da

(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

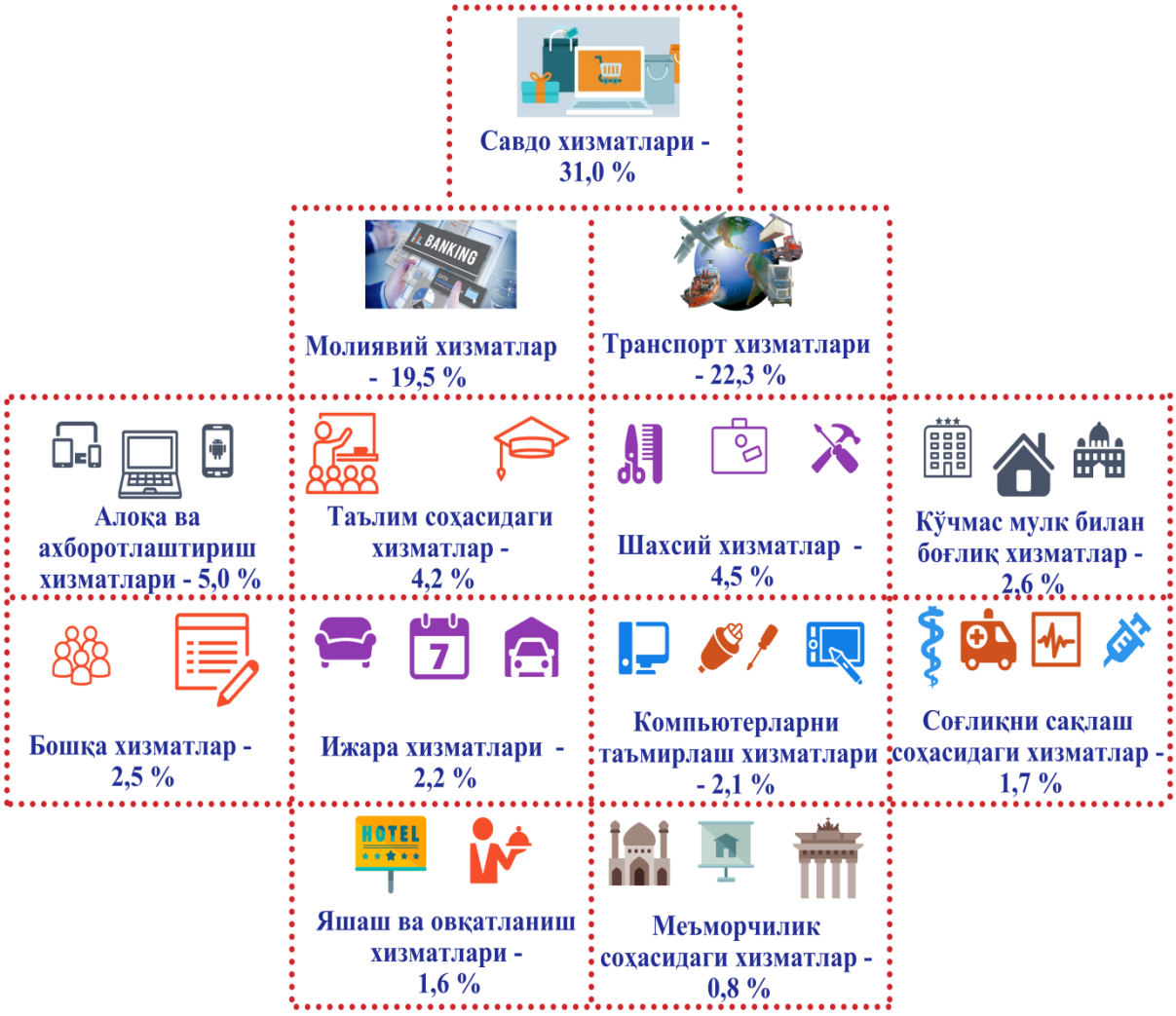

Me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi, xizmatlar ko'rsatish hajmlariningunchа katta bo'lmagan o'sishi kuzatildi, ularning ulushi atigi 0,8 % ni tashkil etdi. Shuningdek, uncha yuqori bo`lmagan ulushlar yashash va ovqatlanish - 1,6 % va sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlarda - 1,7 % qayd etildi.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari

(2020-yil yanvar-noyabr oylarida, % da)

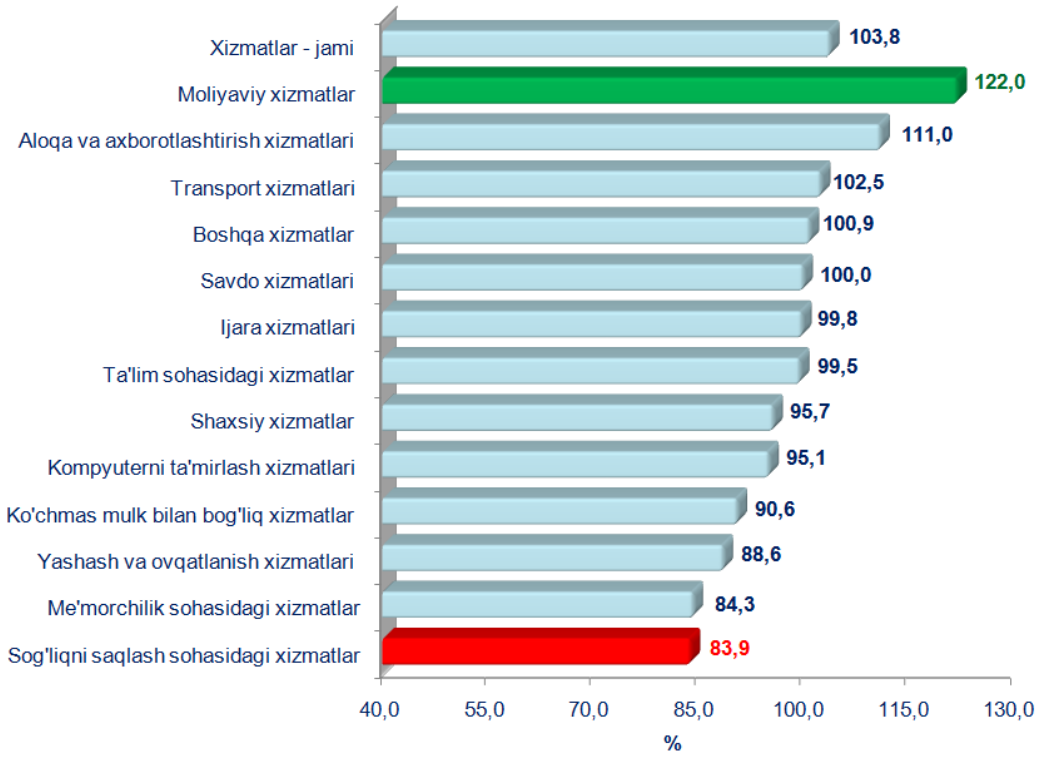

Yuqori o'sish moliyaviy xizmatlar (22,0 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlarida (11,0 %) qayd etildi.

Xizmatlar sohasiga taalluqli bo'lgan ayrim faoliyat turlari bo'yicha o'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'atlarining pasayishi kuzatilmoqda.

O`tgan yilning shu davriga nisbatan Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar hajmida sezilarli darajada (16,1 % ga) pasayishi qayd etildi. Shu bilan birga, me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlarda (15,7 % ga), yashash va ovqatlanish xizmatlari (11,4 % ga), ko'chmas mulk bilan bog'liq bo'lgan bozor xizmatlari (9,4 % ga), kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar (4,9 % ga) hamda shaxsiy xizmatlarda (4,3 % ga) pasayish kuzatildi.

Savdo *bu - tovarlarning aylanishini, ularning ishlab chiqarish sohasidan iste'mol sohasiga o'tishini ta'minlaydigan iqtisodiyot sohasidir. Ma'lum bir davlat ichida savdo tovarlarini zarur iste'molchiga yetkazib berish vazifasini bajaradi. U ulgurji va chakana savdoga bo'linadi.*

Xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi iqtisodiy qarorlar qabul qilish yo'lidan bormoqda. Savdoda qisqa vaqt ichida uning kichik chakana tashkilotlari - chodirlar, do’konchalar, peshtaxtalar, yengil konstruktsiyali pavilonlar va yarmarka turlarining soni ko'paymoqda.

Kichik savdogarlarning yordami bilan iste'mol bozorini to'ldirish muammosi tezda hal qilindi, xaridor mahsulotni tanlash imkoniyatiga ega bo'ldi.

Har bir mamlakatning iqtisodiy hayotida muhim o'rin tutuvchi savdo sohasi ishlab chiqarish va iste'mol o'rtasidagi aloqani ta'minlaydi, shuningdek, tovarlarni ishlab chiqarish hajmi va tarkibiga, ularning turlarini yaxshilanishiga va sifatini oshishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Chakana savdo *- bu tovarlarni ohirgi iste'molchilarga sotish orqali amalga oshirish bilan bog'liq bo'lgan maxsus faoliyat turi. Ushbu faoliyat ayirboshlash jarayoniga xizmat ko'rsatishga qaratilgan aniq texnologik va iqtisodiy operatsiyalar majmui bo'lib, muomala sohasida tovarlarning harakatlanishining yakuniy bo'g'ini hisoblanadi.*

Dastlabki ma'lumotlar

2020-yil yanvar-noyabr oylarida, ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmida savdo xizmatlarining ulushi 31,0 % ni tashkil etdi va bu sohada ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 3 174,2 mlrd. so'mga teng bo'ldi.

Savdo xizmatlari tarkibi, %da
(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

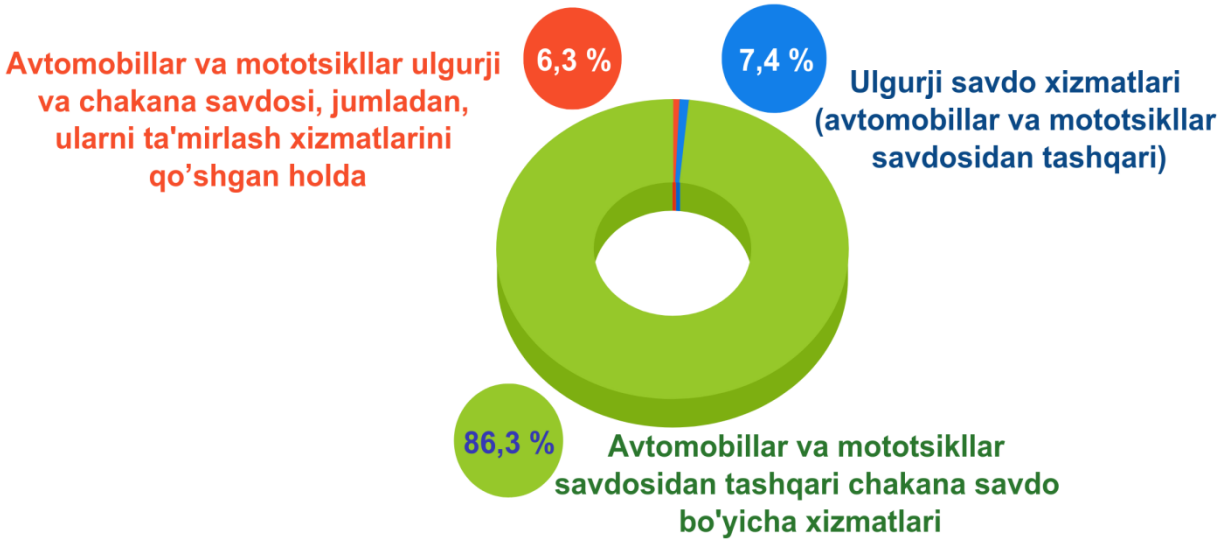

Joriy davrda chakana savdo xizmatlari ulushi, umumiy savdo xizmatlari hajmining qariyb to'rtdan uch qismidan ortiqroqga, aniqrog'i 86,3 % iga to'g'ri keladi.

Ulgurji savdo xizmatlarining ulushi (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari) 7,4 % ga yetdi. Avtomobillar va mototsikllarning ulgurji va chakana savdosi bo'yicha xizmatlar, jumladan, avtomobillar va mototsikllarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlarni qo'shgan holda, savdo xizmatlarining umumiy hajmidagi ulushi 6,3 % ni tashkil etdi.

Ulgurji savdo *- bu tovarlarni maqsadlar uchun sotib olgan yoki keyinchalik xom ashyo (ishlov berish, tikish) yoki qayta sotish sifatida foydalanadiganlarga sotish bo'yicha har qanday faoliyat. Shuning uchun ulgurji savdoda tovarlar katta miqdorda va katta haimda sotib olinadi.*

Moliyaviy xizmatlar
(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

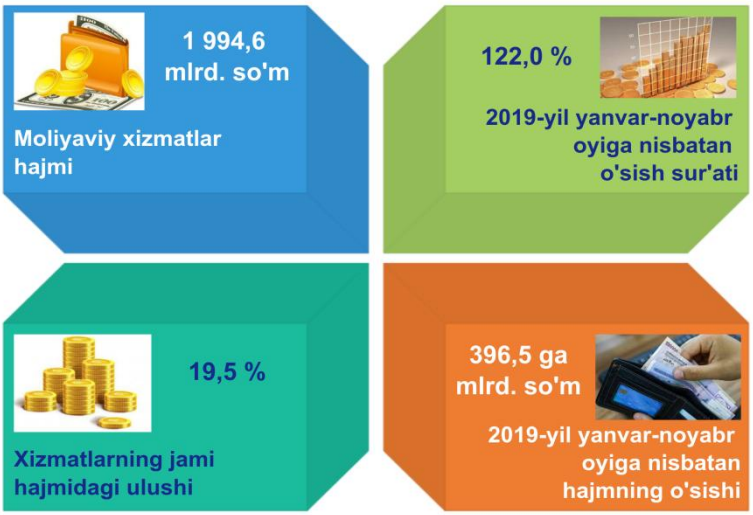

2020-yil yanvar-noyabr oylarida moliyaviy xizmatlar hajmi 1994,6 mlrd. so'mga teng bo'lib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 396,5 mlrd. so'mga oshdi. Moliyaviy xizmatlarning o'sish sur'ati 22,0 % ni tashkil etdi.

Zamonaviy bank xizmatlarini taqdim etish uchun shart-sharoitlar yaratishda, innovatsion bank texnologiyalarining joriy etilishi orqali chakana xizmatlarni ko'rsatishga ixtisoslashgan "raqamli" banklar va ularning bo'linmalari faoliyatini tashkil etish, masofadan turib bank xizmatlarini takomillashtirish va to'lov tizimini yanada rivojlantirish, moliyaviy xizmatlarning jadal rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

Moliyaviy xizmatlar hajmi *- moliyaviy vositachilik hisobidan olingan foizli daromadlar hajmi (xizmatlar uchun belgilangan to'lovlar miqdorida),shuningdek, moliya muassasasi tomonidan ssuda berish yoki depozitni saqlash bo'yicha xizmatlari uchun to'lanadigan haq hisobiga ko'ra olinadi.*

Moliyaviy xizmatlar tarkibi, % da
(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

Moliyaviy xizmatlar umumiy hajmida sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlarning ulushi 86,3 % ni tashkil etadi.

Joriy davrda sug'urta xizmatlarining ulushi 3,5 % oralig'ida qaydetildi.

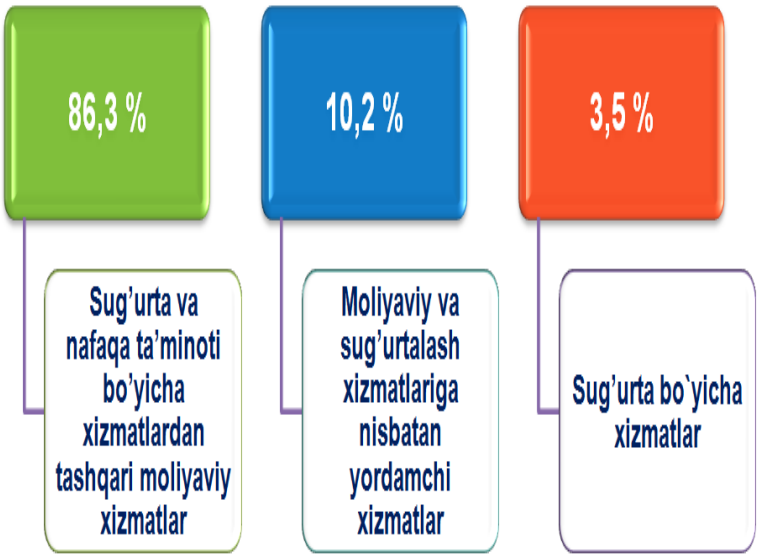

Moliyaviy va sug'urtalash xizmatlariga nisbatan yordamchi xizmatlarning umumiy moliyaviy xizmatlar hajmidagi ulushi yuqori ko'rsatkichga ega emas va u 10,2 % ni tashkil etadi.

Bundan tashqari, so'nggi yillarda bozorni zamonaviy axborot texnologiyalari, aloqa vositalari bilan jihozlanganligi kuzatilmoqda.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi yuqori texnologiyali innovatsion ishlanmalardan foydalanish korxonalarda boshqaruv va texnologik jarayonlar samaradorligini oshirishga, iqtisodiyotning turli sohalarida tovarlar va xizmatlarning yangi bozorlarini yaratishga va mavjud bozorlarni kengaytirishga yordam beradi va bu oxir-oqibat aholi hayotining yaxshilanishiga olib keladi.

AKT sohasining iqtisodiyotdagi salohiyatiga qarab, u yoki bu davlatning rivojlanish darajasiga baho berish mumkin. Jahondagi juda ko'plab davlatlar hukumatlari tomonidan AKT milliy iqtisodiyot, ijtimoiy-

iqtisodiy sohalarning o‘sishi va rivojlanishida, shu sohadagi loyihalarni chuqurlashtirishda muhim omil bo‘lishi tan olingan.

Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, AKT rivojlanishi mamlakatning raqobatbardoshlik darajasiga bevosita ta'sir qiladi, sizga katta hajmdagi ma'lumotlarni to'plash va umumlashtirishga imkon beradi, strategik darajada boshqaruv uchun katta imkoniyatlar ochadi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari

(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

2020-yil yanvar-noyabr oylarida aloqa va axborotlashtirish xiz-matlarining hajmi 511,7 mlrd. so'm darajasida qayd qilindi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan ushbu turdagi xizmatlarning o'sish sur’ati 11,0 % ga yetdi.

Xizmatlar hajmi- 511,7 mlrd. so'm

2019- yil yanvar-noyabr oylariga nisbatan o'sish sur'ati - 111,0 %

Xizmatlarning jami hajmidagi ulushi - 5,0 %

Ko'rsatilgan bozor xizmatlarining umumiy hajmidagi ulushi 5,0 % ni tashkil etdi

Bugungi kunda hech bir soha rivojini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari imkoniyatlarisiz tasavvur qilib bo‘lmaydi. Hozirda AKTdan faol foydalanish infratuzilmasi yuqori kadrlar salohiyati va yangi ko’rinishdagi texnika va texnologiyalarga asoslangan.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining tarkibi, % da
(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

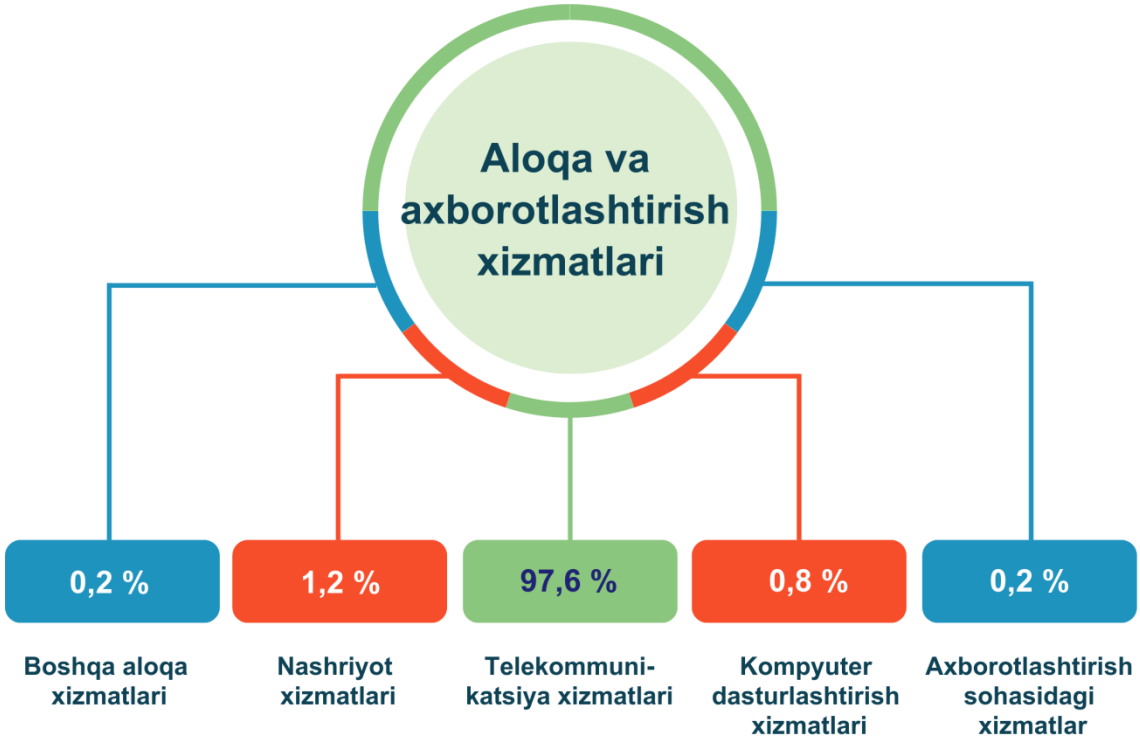

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmida eng katta ulushni telekommunikatsiya xizmatlari (simli va mobil aloqa xizmatlari, Internet tarmog'i, yo'ldoshli aloqa xizmatlari va boshqalar) egallab, 97,6 % ni tashkil etdi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining umumiy hajmidagi ulushida, noshirlik xizmatlari - 1,2 %, kompyuter dasturlashtirish, maslahat berish xizmatlari - 0,8 %, axborotlashtirish sohasidagi xizmatlar va boshqa aloqa xizmatlari - 0,2 % dan ulushni tashkil etdi.

Ma'lumki, fuqarolarni yuqori sifatli va hamyonbop narxlardagi ta'lim bilan ta'minlash, jamiyat taraqqiyotini, uning kelajagini aniq belgilab beradigan vazifadir.

Ta’lim sohasidagi xizmatlar

(2020-yil yanvar-noyabr oylarida)

2020-yil yanvar-noyabr oylarida ta'lim sohasidagi xizmatlar hajmi 434,7 mlrd. so'mga yetib, bozor xizmatlari umumiy hajmidagi ulushi 4,2 % ni tashkil etdi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish sur'ati 99,5 % ni tashkil etdi.

***Yashash bo’yicha xizmatlar hajmi**, qisqa muddatli turar joy bilan ta’minlash bo’yicha ko’rsatilgan xizmatlar (mehmonxonalar, otellar, motellar va boshqa turar joylar) qiymatini o’z ichiga oladi.*

Yashash va ovqatlanish bo’yicha xizmatlar

(2020-yilyanvar-noyabr oylarida)

O'tgan yilning shu davriga nisbatan yashash va ovqatlanish bo’yicha xizmatlarning o'sish sur'ati 88,6 % ni tashkil etdi, ularning hajmi esa 159,1 mlrd. so'mga teng bo’lgan.

Ushbu davrda ularning bozor xizmatlari umumiy hajmidagi ulushi atigi 1,7 % ni tashkil etdi.

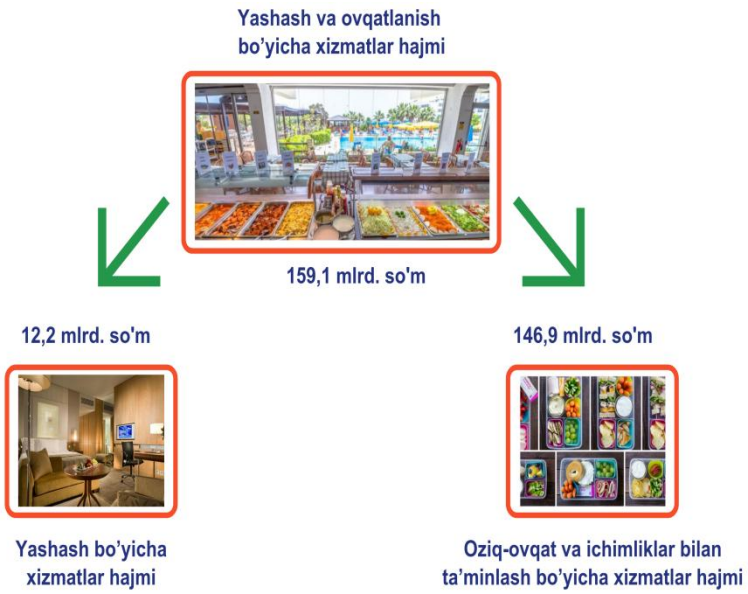

Oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta'minlash bo'yicha xizmatlar *- oziq-ovqat mahsulotlari va ichimliklar yetkazib berish bo’yicha qo’yilgan ustamadan tashqari, ovqat tayyorlashda ishlatilgan va qayta ishlanmagan holda sotilgan mahsulotlar qiymatini o’z ichiga oluvchi aylanma qiymatidir.*

Yashash va ovqatlanish bo’yicha xizmatlar tarkibi

(2020-yilyanvar-noyabr oylarida)

Yashash va ovqatlanish bo’yicha xizmatlarning umumiy hajmida oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta’minlash bo’yicha xizmatlarning ulushi 92,4 % bilan ustunlik qiladi.

2020-yilyanvar-noyabr oylarida yashash bo’yicha xizmatlar ulushi 7,6 % ni tashkil etdi.

Ma'lumki, xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining hududiy va ijtimoiy harakatchanligini, yangi xo'jalik hududlarini o'zlashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini va moddiy mahsulotlar iste'molini oshirishni ta'minlaydi.

Xizmatlar sohasining tarmoqlar tarkibi va texnologiyalari tobora murakkablashib borishi, mahsulot sifati va rang-barangligini oshirish, shuningdek, yuqori texnologiyali xizmatlar tarmoqlarining jadal rivojlanishi korxona va tashkilotlar, uy xo'jaliklarining samaradorligi va raqobatbardoshligini yanada oshirishga yordam beradi.

Xizmatlar sohasi statistikasi bo’limi

74-228-30-83